

IMPRESIONISMUS

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

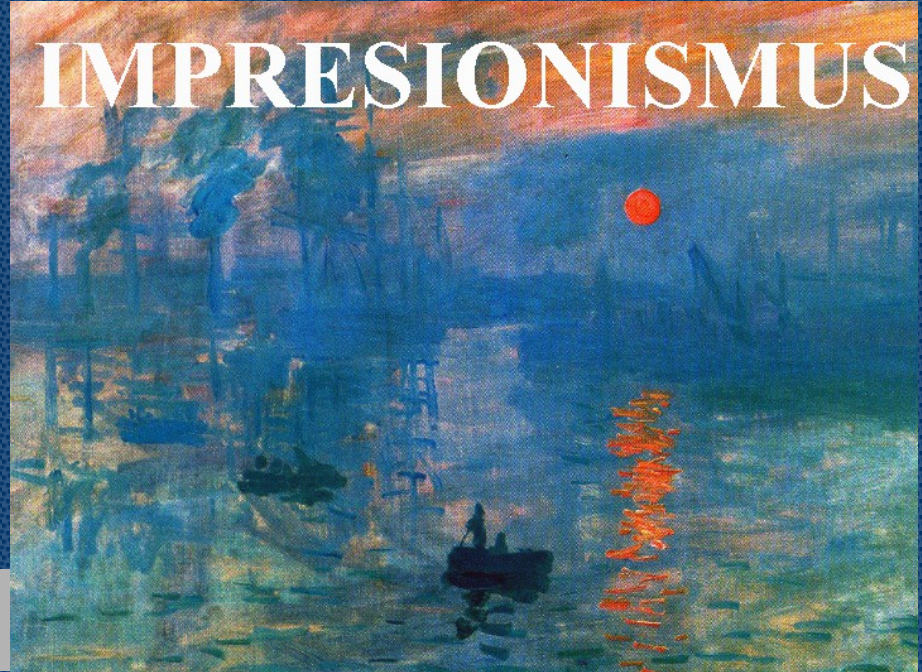
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

IMPRESIONISMUS

VY_32_INOVACE_DVK1303

- Autor: Mgr. Jan Souček
- Vznik: 09 / 2012
- Téma: Umění přelomu 19. a 20. století
- Předmět: DVK / 4. ročník
- Anotace: Obrazová charakteristika vývoje umění impresionismu

■ Impresionismus

- plně ovládl francouzské umění v **sedmdesátých letech 19. století**, nejplněji se rozvinul **v poslední čtvrtině 19. století** ve Francii a později ovlivnil i vývoj v národních evropských okruzích.
- Byl pojmenován podle slavného Monetova obrazu **Imprese**, vystaveného v roce 1872.
- Autorem názvu je kritik L. Leroy, který jej odvodil 1874 z Monetova obrazu *Impression, le soleil levant* (**Dojem**, vycházející slunce; 1872).
- **Skupina impresionistů** není spojena ani myšlenkově, ani pevným uměleckým programem (byl až následovně vyvozen dějinami a teorií výtvarného umění), ani výtvarnými prostředky, např. technikou malby, divisionismem; proto je uvnitř směru tak značný rozdíl jak v pojetí, tak i v podání skutečnosti.
- Zdrojem vyhraňujícího se směru byl především plenérismus barbizonské školy (**C. Corot**), intimismus anglických krajinářů (**J. Constable, W. Turner**) a také tradice velkých kompozic figurálního realismu, který do impresionismu vnášel mj. rovněž motivy prostého života (**H. Daumier, G. Courbet, F. Millet**)
- **Barevná skvrna** se stala nejdůležitějším vyjadřovacím prostředkem, malíř soustřeďoval svou plnou pozornost na **zachycení okamžiku světla** a zářivé životnosti přírody. Nedokonalé lidské oko tak vnímalo barevné skvrny jako chvějící se plochu barevného světla. Impresionismus byl považován za realismus dovedený do dokonalosti, avšak paradoxně rozkládal pevnou hmotu v potlačení kontur linií

John Constable - Dešť nad Bringstonským pobřežím

W. Turner - Rain, Steam and Speed 1844

- Samotnými impresionisty je za duchovního otce považován **Édouard Manet**
 - Jádru směru tvořili
 - **Claude Monet**
 - **Alfrede Sisley**
 - **Camille Pissarro**
 - **Frédéric Bazille**
- šířeji pak
- **Berthe Morisotová**
 - **Edgar Degas**
 - **Auguste Renoir**
 - **Armand Guillaumin**
- a další

Proměnnost cílů vedla k tomu, že řada malířů se časem od směru odklonila (**P. Cézanne**), či se ho dotkli jen krátce (**P. Gauguin, H. Toulouse-Lautrec**).

Přesto jsou stoupenci směru spojeni obdobným vztahem ke skutečnosti, který je svou novostí přivedl ke konfrontaci s převládajícími dobovými estetickými a názory.

První výstava impresionistů se konala 15. dubna **1874** ve studiu fotografa Nadara na 35 Boulevard des Capucines, které Nadar impresionistům zapůjčil na celý měsíc zcela zdarma. Vystavováno bylo celkem 165 děl od třiceti umělců. Vstupné bylo jeden frank, katalog stál padesát centimů. Výstavy se z impresionistů neúčastnil pouze Manet, který se obával nepřízně oficiálního Salonu.

Druhá výstava impresionistů se konala 1. dubna **1876** a byla organizována bohatým obchodníkem a milovníkem umění Paulem Durand-Ruelem. Manet se opět neúčastnil, neboť si o patnáct dnů později otevřel ve svém ateliéru vlastní výstavu.

Třetí impresionistická výstava se konala v roce 1877, **čtvrtá** o dva roky později v roce 1879. Degas na ní představil své žáky Mary Cassattovou, Rouarta, Zandomeneghiho a Foraina, s čímž však nesouhlasili Cézanne, Renoir a Sisley a výstavy se tedy na protest neúčastnili.

Pátá výstava v roce 1880 a **šestá** výstava v roce 1881 byla převážně výstavou Degase a jeho žáků a tak se jí opět neúčastnili Monet, Cézanne, Renoir a Sisley. Celá původní skupina umělců byla sjednocena až na prosby Durand-Ruela na **sedmé výstavě** o rok později **1882**.

Osmá a poslední výstava impresionistů byla otevřena veřejnosti 15. května 1886 a z původní skupiny se jí účastnili pouze Degas a Pissaro. Po poslední výstavě se skupina impresionistů rozpadla a každý z umělců se vydal svou cestou.

S nástupem impresionistů je spojen **Édouard Manet**, který v podstatě trvale stál na okraji směru a zachovával od něho určitý odstup. Vyslovil impresionistický životní pocit, prožitek nových a všedních životních hodnot, méně však již nervnost a zásady nové malířské techniky

Jeho obrazy **Snídaně v trávě** (1863), zachovávající Raffaelovo kompoziční schéma, a **Olympia** (1863) vyvolaly umělecký skandál nezvyklostí námětů; přinášely však cenné psychologické a sociální postřehy, výtvarně pak čistý barevný tón a přirozenou pravděpodobnost.

Édouard Manet Olympia , 1863

Édouard Manet Snídaně v trávě (1863)

Édouard Manet

Hippodrome de Longchamp, 1864

Édouard Manet
Smrt toreadora, 1865

Édouard Manet
Lola de Valence , 1862

Édouard Manet Snídaně v ateliéru , 1868

Édouard Manet **Balkón** – 1868 - 1969
je zde zachycena i *Berthe Morisotová*

Édouard Manet

The Monet Family in Their Garden at Argenteuil, 1874

Édouard Manet Bar ve Folies-Bergère, 1882

Édouard Manet
Boating, 1874

Claude Monet

1840 - 1926

Monet byl
nejimpresionističtějším
ze všech malířů
impresionistů;

jeho dílo může
sloužit jako školní
příklad

impresionistického
stylu, názoru a
techniky, přestože

ve
svém pozdním díle
impresionismus
překonává osobitým
expresivním projevem

Claude Monet Impression, 1872

Obraz ***Impression, soleil levant*** - **Dojem, východ slunce**, podle jehož názvu je impresionismus pojmenován

Claude Monet La Grenouillère, 1869

Claude Monet Máková pole poblíž Argenteuil, 1873

Claude Monet Poppy Field, Argenteuil, 1875

Claude Monet Gare Saint-Lazare, 1877

Claude Monet
The Manneporte near Étretat
1886

Claude Monet Haystacks (Effect of Snow and Sun), 1891

Claude Monet Grainstacks, end of summer 1891

Claude Monet

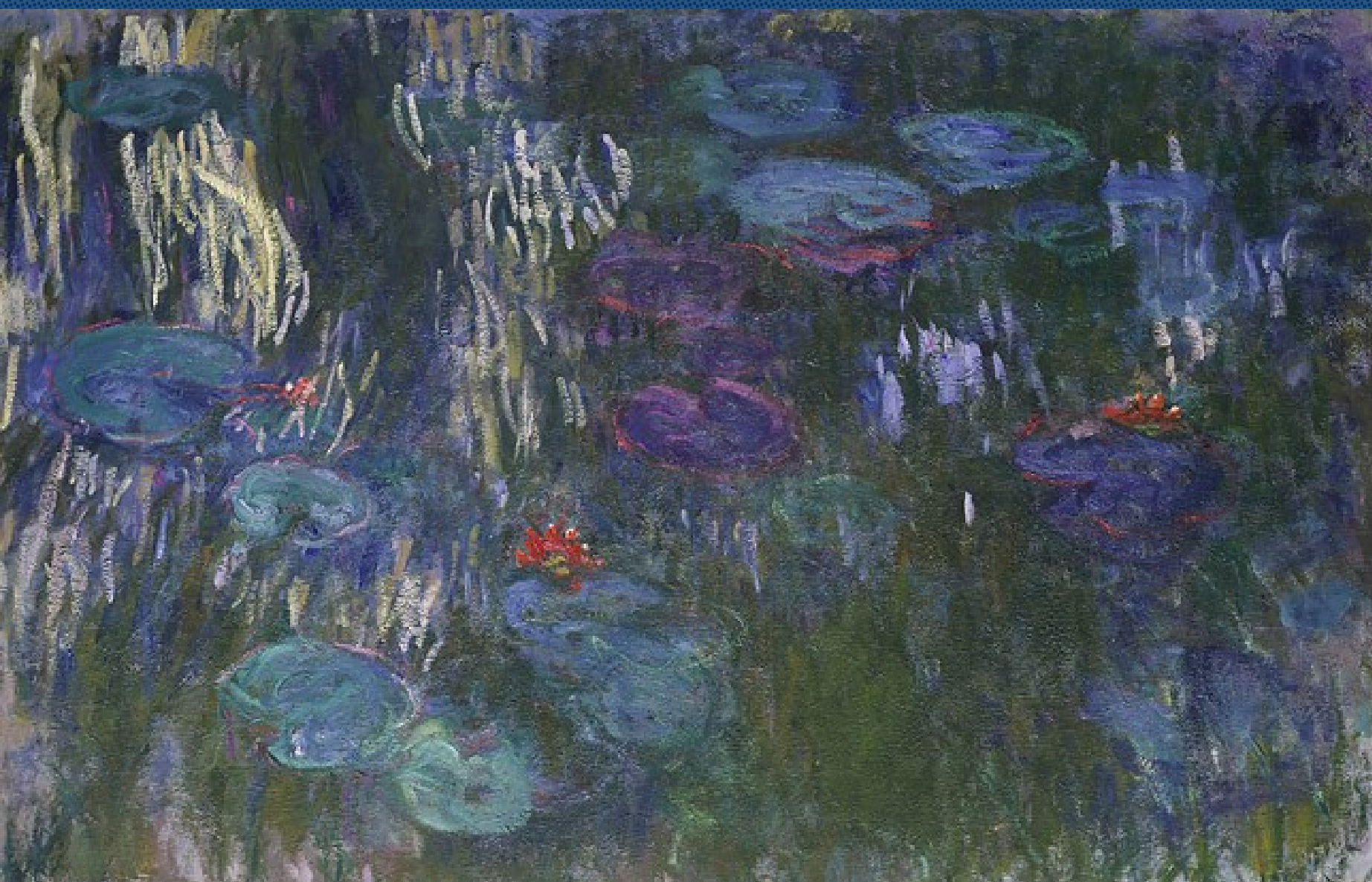
Rouen Cathedral: The Portal (in Sun)
1894

Teprve **C. Monet** je považován za jednoho z hlavních tvůrců směru, protože rozvinul také impresionistickou metodu malby v plném zaměření na podání proměnlivosti věcí v měnlivé atmosféře. Obrazovými cykly *Rouenská katedrála* (1894), *Kupky sena* a *Topoly* zachytil tytéž náměty v rozdílné denní době, a tím v rozdílné atmosféře, a vyslovil jimi vrcholným způsobem impresionistický umělecký názor a také filozofii života.

Claude Monet Rouen Cathedral: The Portal (in Sun) 1894

Claude Monet Water Lilies. 130.2 x 200.7 cm

As part of his extensive gardening plans at Giverny, Monet had a new pond dug out and planted with lilies in 1893, but he did not paint this motif until 1899. Thereafter the subject dominated his art. In a large-scale decorative series, he worked continuously for more than twenty years to capture in paint every observation, impression, and reflection of the flowers and water. By the mid-1910s, Monet had achieved a completely new, fluid and almost audacious style of painting in which the water-lily pond became the point of departure for an almost abstract art. This work, begun by Monet in the late teens and kept in his studio until his death, is one of the most complete and confidently executed pictures of the late series.

Camille Pissarro

C. Pissarro zůstal z impresionistů nejbližší realistickým východiskům C. Corota a J. F. Milleta; ze skupiny především on zachycoval člověka pracujícího v přírodě; pro svou názorovou důslednost je považován za předchůdce G. Seurata

Camille Pissarro

Côte des Grouettes, near Pontoise
probably 1878

Camille Pissarro, Jinovatka (Hoarfrost), 1873

Camille Pissarro, Boulevard Montmartre, 1897

Place du Havre, Paris, 1893

Alfred Sisley, Bridge at Villeneuve-la-Garenne, 1872,

The Canal Saint Martin

1872

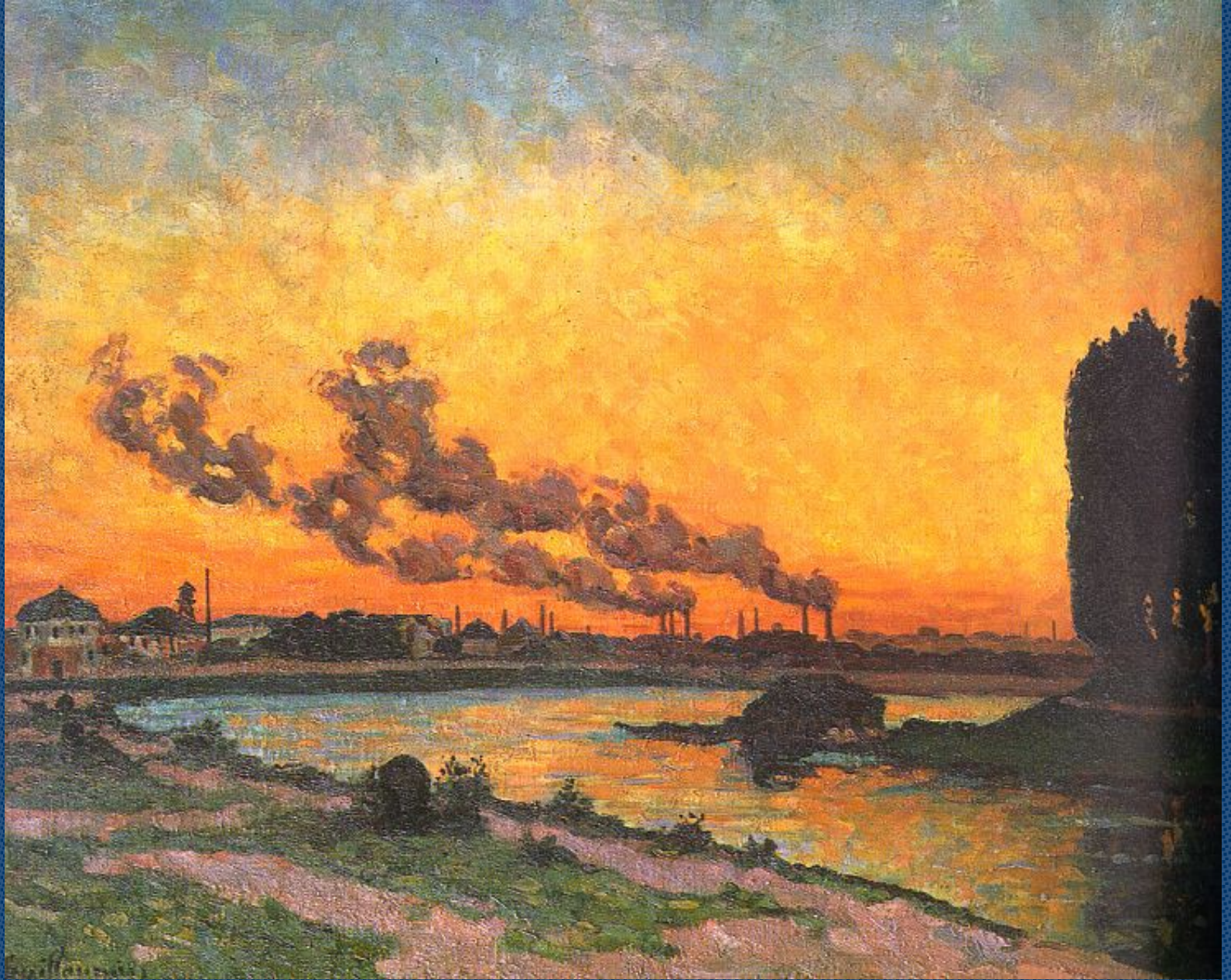

Alfred Sisley,
View of the Saint-Martin Canal,
Paris, 1870

Frédéric Bazille (1841-1870), Paysage au bord du Lez, 1870

Armand Guillaumin, (1841-1927)
Sunset at Ivry (Soleil couchant à Ivry) 1873

Edgar Degas

Ke skupině lze zčásti přiřadit figuralistu **E. Degase**, důležitého svými sociálními hledisky malby (tanečnice, žehlířky, pradleny) a náměty pohybu (koně, závodiště), který barevné světlo nakonec vyjádřil pastelem

Edgar Degas

The Dance Class
probably 1874

Edgar Degas
Woman in the Bath
1886

Edgar Degas
Dancers, Pink and Green
ca. 1890

Hilaire-Germain-**Edgar Degas's**
Two Dancers is a pastel
on cream woven paper

L'absinthe
1876

Žokejové před tribunou
1872

Koňské dostihy
před startem
1880

Pierre Auguste Renoir

Další figuralista, **A. Renoir**, přinesl tzv. duhovou paletu a lomené barevné tóny jako důsledek poznatků vzájemnosti přímé a odražené barvy, jež objevoval s barbizonským malířem Diazem de la Peña; zčásti stejné východisko sdílela i B. Morisotová, která s figuralisty představovala klasickou orientaci uvnitř směru.

Pierre Auguste Renoir
Akt v slunci
1875

Pierre-Auguste Renoir
Houpačka, 1876

Pierre-Auguste Renoir, Tanec v Le Moulin de la Galette , 1876

Pierre-Auguste Renoir
Dvě mladé dívky u klavíru
1892

Berthe Morisot

(1841 –1895) was a painter and a member of the circle of painters in Paris who became known as the Impressionists. Undervalued for over a century, possibly because she was a woman, she is now considered among the first league of Impressionist painters.

Berthe Morisot

Kolébka
(The Cradle)
1872

Berthe Morisot, Reading, 1873

IMRESIONISMUS MIMO FRANCII

Zásady impresionistického vidění přejali v ruském malířství **Ilja J. Repin** (pozdní tvorba), **I. I. Levitan**, **K. A. Korovin**, portrétista **Valentin A. Serov** a další. Do amerického prostředí je přenesl **J. McNeill Whistler** z okruhu M. Cassattové; v roce poslední výstavy impresionistů v Paříži se konala také první výstava impresionistů v New Yorku (1886).

V. A. Serov Rybník. Domotcanovo. 1888

V. A. Serov Děvčátko s broskvemi (1887)
was the painting that inaugurated Russian Impressionism.

Domotkanovo, 1886

Serov Valentin

Portrait of Margarita Morozova

(1910, Dnepropetrovsk, *Art Museum*)

S.M. Botkina, 1899

Izak Iljič Levitan – Jaro. Velká voda

Izak Iljič Levitan – Jezero, 1899

Mary Stevenson Cassatt (1844 – 1926)

byla americká malířka.

Značnou část svého života strávila ve Francii, kde se také seznámila s Edgarem Degasem a později vystavovala s proslulými impresionisty.

V roce 1894 ji Gustave Geffroy zařadil mezi „tři nejvýznamnější impresionistické malířky“ po boku Marie Bracquemondové a Berthe Morisotové.

Jejím nejčastějším uměleckým námětem byly scény z každodenního života žen, zobrazení matek s dětmi a intimní atmosféra rodinného života.

Self-portrait, c. 1878

The Cup of Tea, 1880

In the box (c. 1879)

The Loge (1880)

Cassatt Mary Mother Combing Child's Hair 1879

James McNeill Whistler

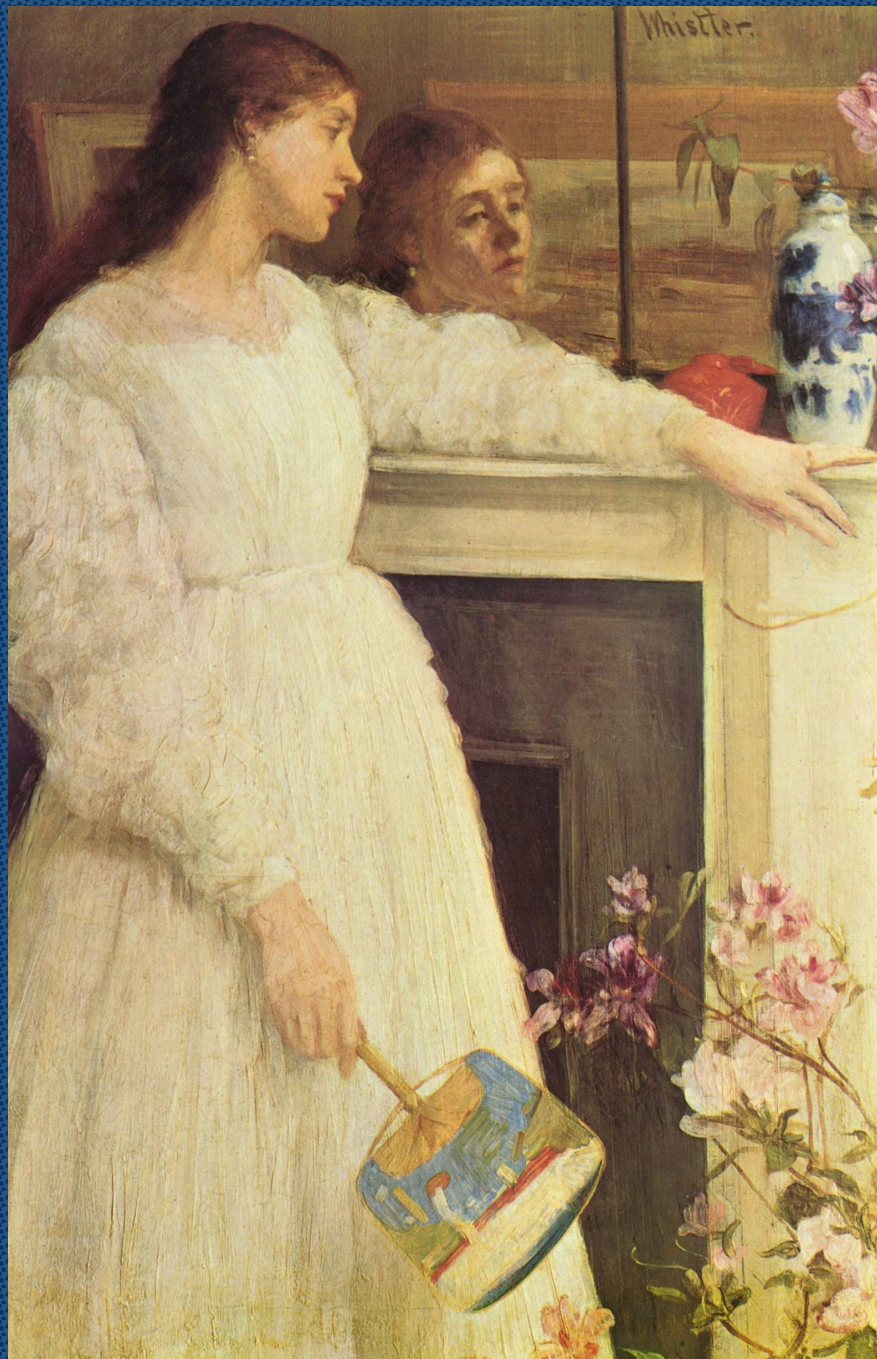
(1834 –1903) byl britský malíř a grafik narozený v USA a působící i ve Francii.

Byl ovlivněn japonským **dřevořezem** a **impresionisty**, prerafaelisty, vytvořil však osobitý styl využívající rafinované barevné harmonie (například šerosvitné modulace barev) a elegantní kresby, jímž předjímal secesi. Zasloužil se o rozvoj techniky leptu v Anglii.

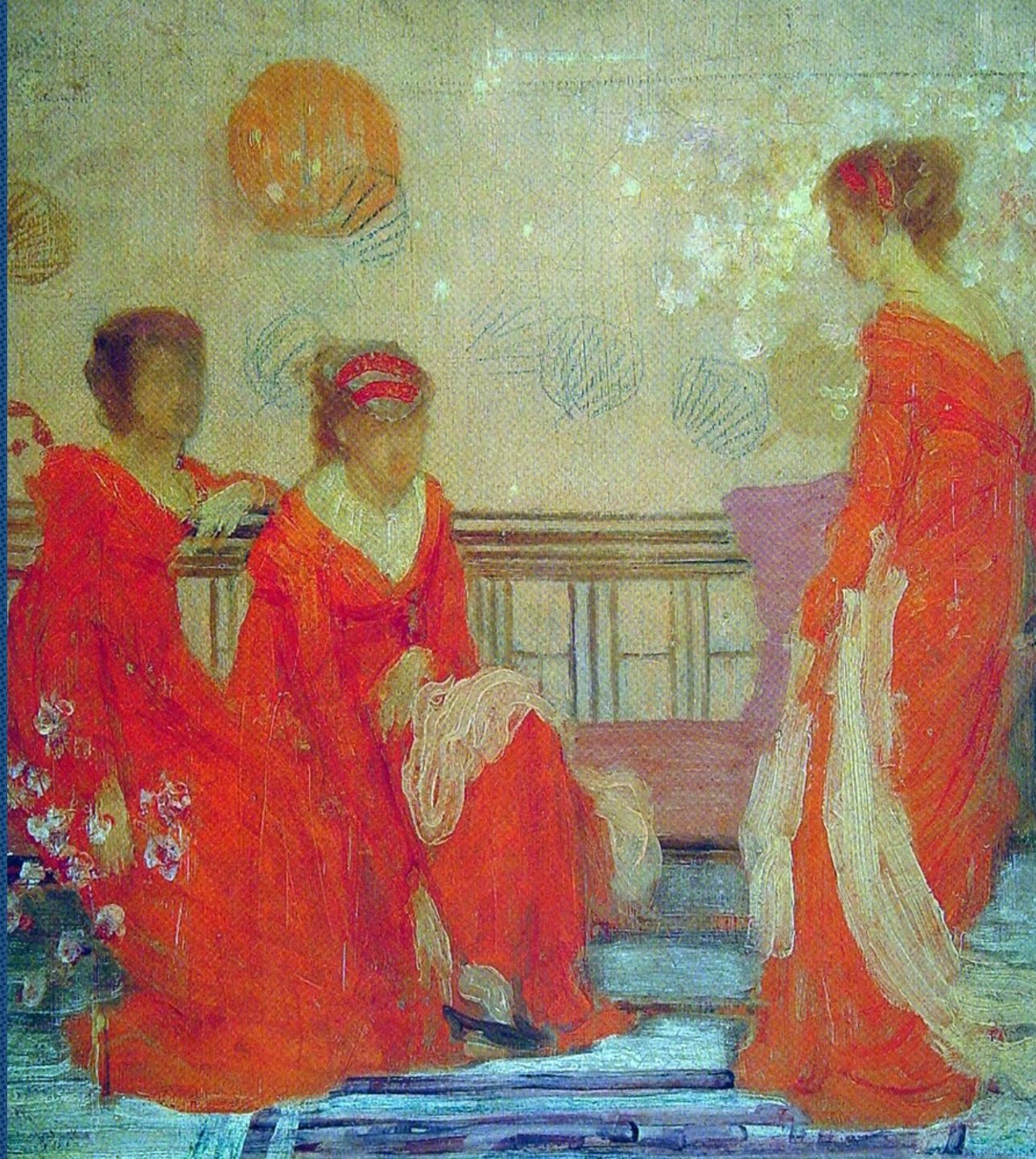
Ve svém díle předjímal umění **impresionismu**, **symbolismu** a **secese**.

Symphony in White 2: The Little White Girl (1864)

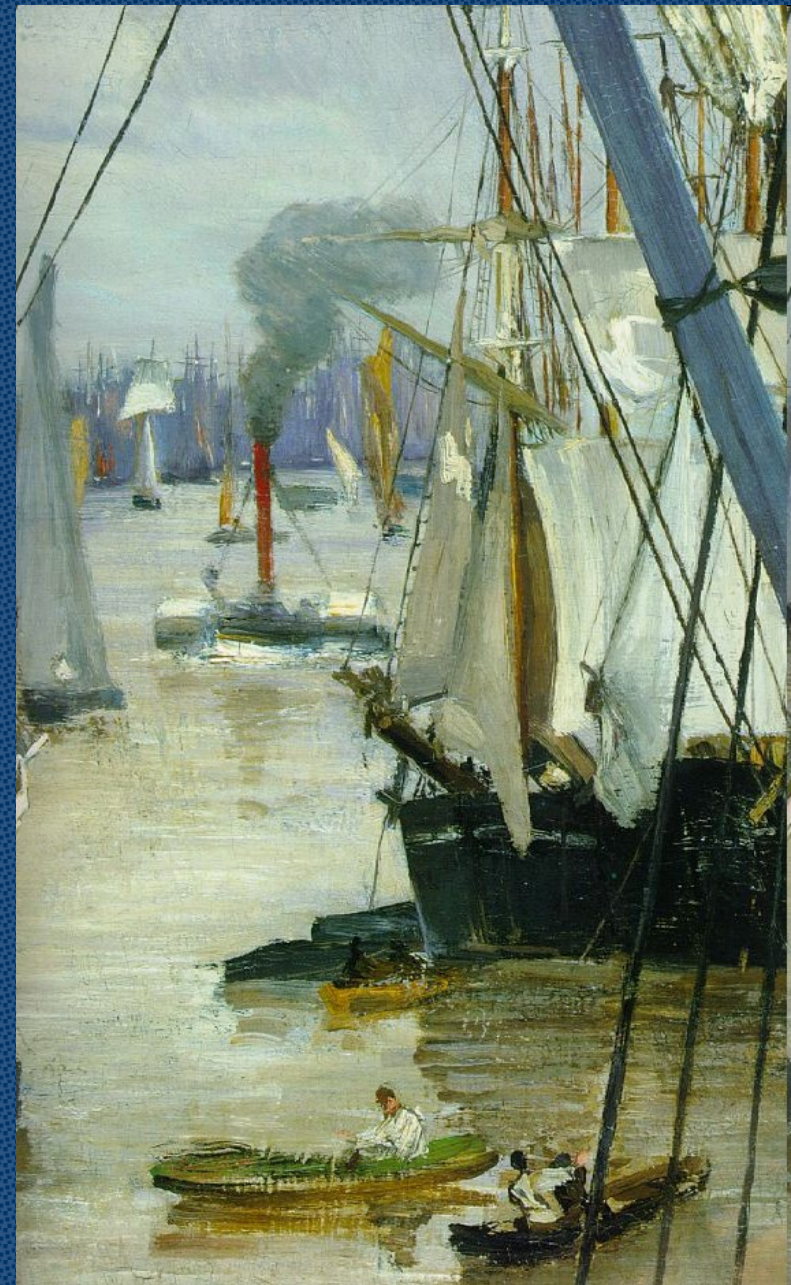
Nocturne: Blue and Gold
Old Battersea Bridge (1872)

Wapping
1861-64;

Wapping
- detail
1861-64;

*Nocturne:
Blue and Gold - St Mark's, Venice
1879-80*

*Cremorne Gardens,
No. 2
1872-77*

*Nocturno v černé a zlaté:
Padající raketa
Nocturne in Black and Gold:
The Falling Rocket
1875;*

IMPRESIONISMUS V ČESKÉ MALBĚ

I v českých zemích impresionistické malířství vývojově navazuje na realistickou plenérovou malbu, jejíž hlavní osobností té doby byl

Antonín Chittussi 1847 – 1891

byl významný český krajinář 19. století, nástupce Adolfa Kosárka a předchůdce Antonína Slavička.

Od roku 1879 působil v Paříži. Zde pod vlivem malířů tzv. barbizonské školy vytvořil lyrickou syntézu české krajiny a v podání atmosféry se přiblížil impresionismu. V jeho obrazech najdeme motivy z Barbizonského lesa, z Železných hor, jihočeských rybníků.

V roce 1892 se uskutečňuje posmrtná výstava Chittussiho díla a ta poskytuje soudobé malířské generaci novou inspiraci – návaznost na tvorbu Chittussiho a jeho plenérovou malbu barbizonské školy

*Partie od Doubravky
Antonín Chittussi*

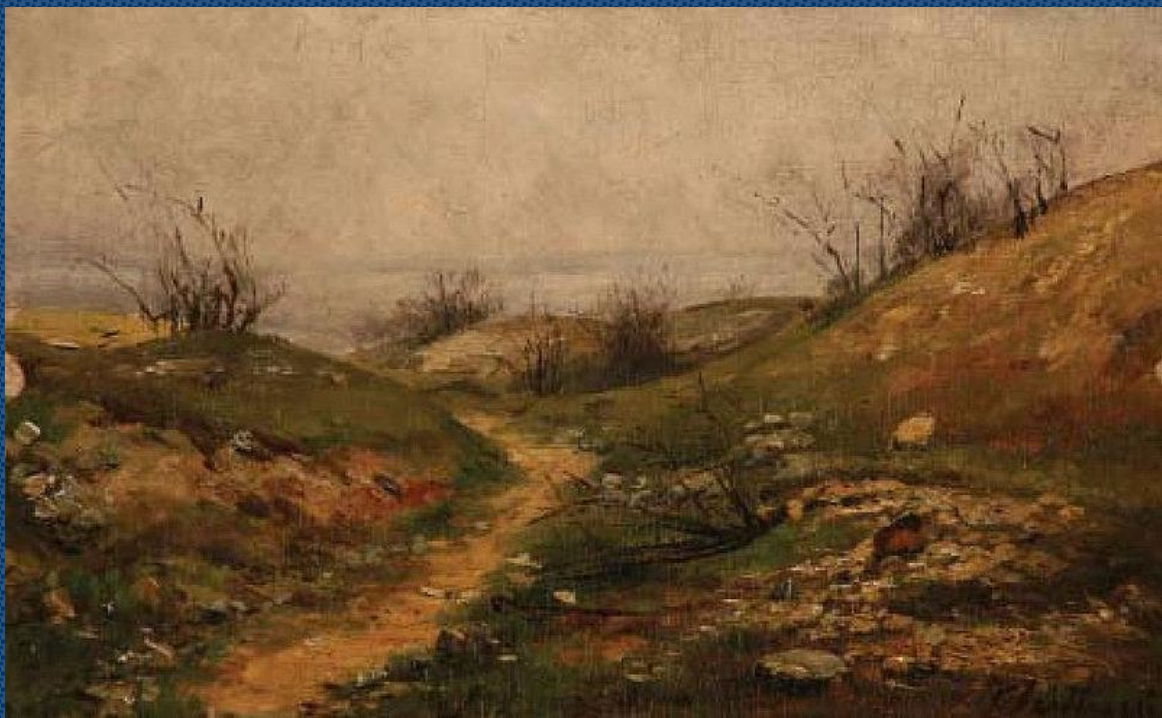

Dráha orleánská

Cesta k moři

V českých zemích bylo impresionistické malířství přijato až se zpožděním tvorbou **V. Radimského** (znal se asi jako jediný český malíř s P. Cézannem), **A. Slavíčka**, **A. Hudečka**, **M. Jiráňka** a v pozdním vyznění malbou L. Kuby.

Slavíček Antonín Červnový den, 1898

Václav Radimský (1867 - 1946)

Malíř krajinář, studoval nejprve ve Vídni, odtud odešel do Francie a usadil se v Barbizonu, v místě, které dalo vzniknout silné krajinářské škole. Jeho obrazy vystavené v Praze byly první informací o impresionismu. Principy práce s barvou a světlem charakterizují jeho celoživotní tvorbu.

Na řece

Slavíček Antonín

Slavíček je vrcholným představitelem českého umění kolem roku 1900.

Slavíček vyšel z odkazu náladového realismu, ale již roku 1898 začíná tvořit obrazy barevnou skvrnou, chvatnou i rozechvělou, která vyvolává dojem pohybu a víření. Byl mistrem v zachycení světla a stínu. V pozdějších letech se setkává s francouzským impresionismem, ten jej však neovlivnil. V pozdějších pracích je patrné uvolňování stylu.

Ve Veltruském parku, 1896

Garden wall

Pod Letnou, 1905–1906,

**Slavíček
Antonín**

U nás v Kameničkách, 1904

Antonín Slavíček: Žito

Antonín Slavíček: Slunce v lese

Slavíček Antonín

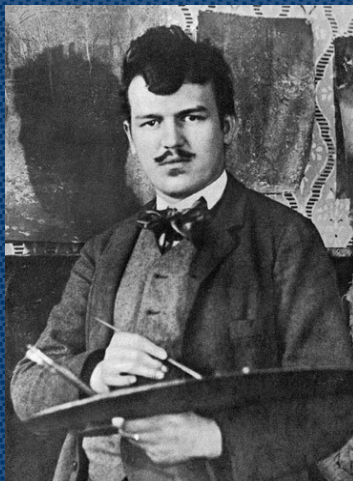

Staroměstské náměstí, 1908

Katedrála Sv. Víta, 1909

Antonín Hudeček

V dešti, 1909

Západ slunce, 1900

Představitelem náladového malířství s tendencemi k symbolismu a secesi je **Antonín Hudeček** (14. 1. – 1872 – 11. 8. 1941), blízký přítel Antonína Slavička. Největší vliv na Hudečkovu tvorbu mělo studium v Mnichově a jeho následný návrat do Prahy roku 1893, kdy se již začínají díky Chittussimu a Mařákovi zhodnocovat nové přínosy evropského krajinářství. V Hudečkově tvorbě ale začínají postupně převládat melancholické rysy a v malbě krajin psychického a náladového zaměření pokračuje i v dalších letech.

Antonín Hudeček

Bělá na podzim
olej na plátně,
100 x 120 cm

Spišské pleso
1920-1926,
olej na plátně,
100 x 120 cm

Jiránek Miloš

/1875–1911/

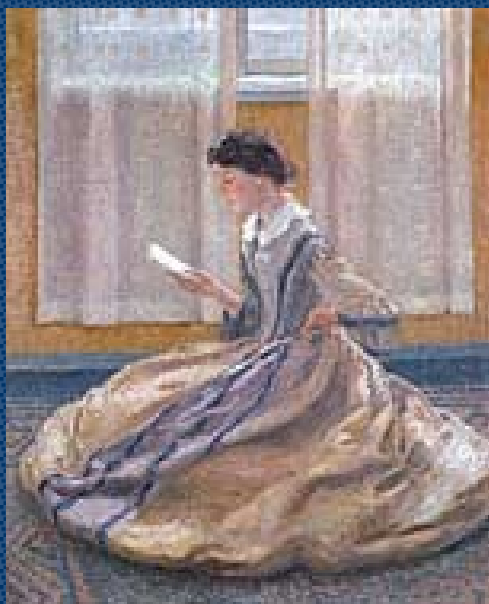
Po prvních pokusech o figurální malbu i akty se Hudeček plně věnoval malbě krajin, lesa a selských stavení. Byl ovlivněn J. Mařákem, A. Slavíčkem a do jisté míry i francouzským impresionismem, jeho obrazy jsou však spíš realistické. Hudečkovy četné obrazy se i dnes vysoce cení.

Podobizna Augusta Švagrovského, 1907

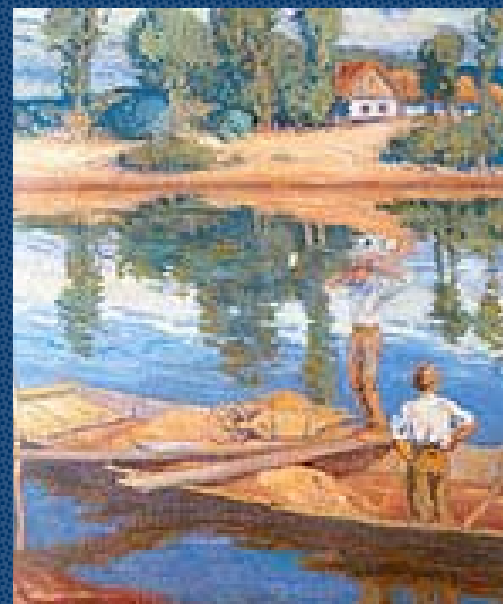
Miloš Jiránek
Bílá studie
olej, plátno, 1910

Miloš Jiránek
Čtenářka, 1908

Miloš Jiránek
Balkon II, 1908

Miloš Jiránek
Písaři, 1910

Miloš Jiránek
U řeky , 1910

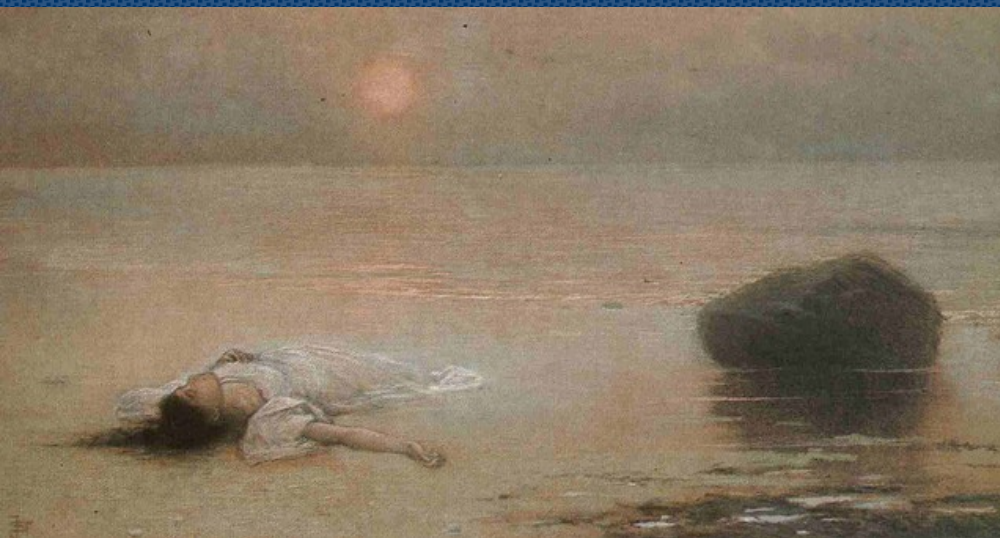

Miloš Jiránek
Jarní tání na Slovensku 1903

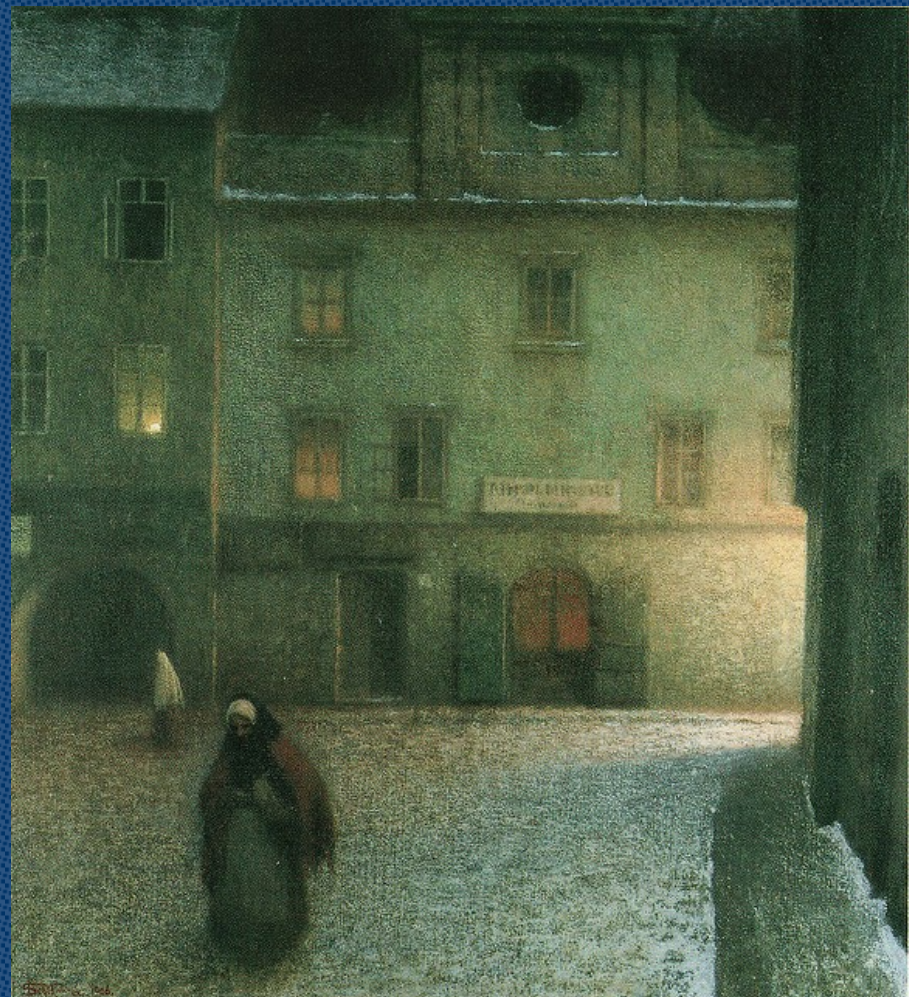
Osobností tohoto vývoje krajinářské malby byli například **Jaroslav Panuška**, **Václav Brožík** či **Jakub Schikaneder**, kteří se už zabývali vlastní syntézou krajiny a figurálních motivů a inspirovali se prací a životem venkovského lidu.

Staropražská zákoutí
Jakub Schikaneder
1907 - 1909

Jakub Schikaneder,
Utonulá, 1890

Jakub Schikaneder
(1855-1924)
A Street at Sunset, 1906

ZDROJE:

Literatura:

- PIOJAN, José. **Dějiny umění 9**, 2. vyd. Balios, Knižní klub 2000. 336 s. ISBN 80-242-0217-4
- BOIS, Yve-Alai, BUCHLOH Benjamin, FOSTER Hal, KRAUSSOVÁ Rosalind. **Umění po roce 1900**. Slovart 2007. 704 s. ISBN 978-80-7209-952-8
- Kol.: **Umění 20. století - Malířství, sochařství a objekty, nová média, fotografie**. 2. vyd. Slovart 2011. 838 s. ISBN 978-80-7391-572-8
- MICHEL, Mario de: **Umělecké avantgardy dvacátého století**. Praha SNKLHU 1964. 378 s
- DEMPEYOVÁ, Amy. **Umělecké styly, školy a hnutí**. 1. vyd. Slovart 2005. 304 s. ISBN 80-7209-731-8
- Kol.: **České umění 1900-1990**. 1. vyd. Praha : Galerie hl. města Prahy, 280 s. ISBN: 807-01-00575
- Kol.: **Dějiny českého výtvarného umění IV / 1890-1938 (1+2)**. 1. vyd. Praha : Academia 2009. 872 s. ISBN 978-80-200-058

Elektronické zdroje:

- The Yorck Project: *10.000 Meisterwerke der Malerei*. DVD-ROM, 2002. ISBN 3936122202. Distributed by DIRECTMEDIA Publishing GmbH.
- KASAN, Jaroslav. **Artopedia 2: galerie světového malířství** [CD-ROM]. 2., aktualiz. vyd.. Hořovice: Terasoft, 2003.

Internetové zdroje:

- <http://cs.wikipedia.org/wiki/Impresionismus>
- http://cs.wikipedia.org/wiki/%C3%89douard_Manet
- <http://www.abcgallery.com/M/manet/manet.html>
- http://commons.wikimedia.org/wiki/%C3%89douard_Manet
- <http://commons.wikimedia.org/wiki/Monet>
- <http://commons.wikimedia.org/wiki/Monet#Paintings>
- http://commons.wikimedia.org/wiki/Edgar_Degas#Paintings_of_dancers
- http://commons.wikimedia.org/wiki/Edgar_Degas#On_horseback
- http://commons.wikimedia.org/wiki/Camille_Pissarro
- http://en.wikipedia.org/wiki/Valentin_Serov
- <http://www.ibiblio.org/wm/paint/auth/whistler/>
- <http://artandinfluence.blogspot.cz/2010/09/valentin-serov.html>
- <http://wikimapia.org/12257990/The-house-in-which-the-artist-V-A-Serov-spent-his-final-years-and-died>
- http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Monet_Nuferii_Louvre_1.jpg
- http://en.wikipedia.org/wiki/Mus%C3%A9_de_l%27Orangerie
- http://en.wikipedia.org/wiki/Water_Lilies
- <http://www.wikipaintings.org/en/alfred-sisley/the-canal-saint-martin-1872>
- http://en.wikipedia.org/wiki/File:Edgar_Germain_Hilaire_Degas_032.jpg
- http://www.theartwolf.com/sisley_inondation.htm
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Edgar_Degas
- <http://entertainment.howstuffworks.com/arts/artwork/paintings-by-hilaire-germain-edgar-degas13.htm>
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Mary_Cassatt
- http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Cassatt_Mary_Mother_Combing_Child%27s_Hair_1879.jpg?uselang=cs
- http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/1/1a/Cassatt_Mary_The_Loge_1880.jpg?uselang=cs
- <http://www.ibiblio.org/wm/paint/auth/degas/absinthe/>
- <http://www.galerieroudnice.cz/sbirka-umeni-20-21-stoleti.html>
- <http://ikono.org/2012/03/degas-private-life-of-a-masterpiece/>
- <http://www.ibiblio.org/wm/paint/auth/renoir/>
- http://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Anton%C3%ADn_Slav%C3%ADn%C4%8Dek
- http://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Anton%C3%ADn_Hude%C4%8Dek?uselang=cs
- <http://www.ibiblio.org/wm/paint/auth/renoir/moulin-galette/>
- <http://www.tumblr.com/tagged/impression-soleil-levant>
- http://www.google.cz/imgres?q=Impression,+le+soleil+levant&hl=cs&client=firefox-a&hs=mUH&sa=X&rls=org.mozilla:cs:official&biw=1280&bih=870&tbn=isch&prmd=imvns&tbnid=gSUo7khMrwVPgM:&imgrefurl=http://mathieu.glasson.free.fr/peinture.html&docid=oxknWMscmg_UUM&imgurl=http://mathieu.glasson.free.fr/peinture/Monet_Impression_soleil_levant.jpg&w=750&h=576&ei=XujUKIQnQTz4QT5nYBA&zoom=1&iact=rc&dur=238&sig=108140424570041673406&page=1&tbnh=135&tbnw=164&start=0&ndsp=26&ved=1t:429,r:0,s:20,i:133&tx=64&ty=87